



GRAD IN STOLNICA V UPSALI

Upsala.

Potopisna črtica. — Napisal dr. Ivan Knific.

(Konec.)

Ob reki so zasadili dokaj velik park; v njem so zgradili najlepšo upsalsko restavracijo. Podal sem se tja na kosilo. Sprejel me je natakár, ki je izvrstno govoril nemški. Potovanje po Švedskem je vtoliko dolgočasno, ker malokje uslužbenci govore ali vsaj razumejo kaj drugega kot svojo materinščino; da bi se pa učil švedski za onih par dni, ki jih preživiš v državi Gustav-Adolfa, najbrž nikomur ne pride na misel, kajti plačilo je v primeri s trdom premajhno. Tembolj sem se čudil, da sem v provincialnem mestu, kakor je Upsala, našel mnogo ljudi, ki so prav gladko govorili nemški.

Ko sem že skoraj dovršil svoje delo, vstopita dva moža ter sedeta k sosednji mizi. Ne bil bi se zanimal za tujca, da nista med seboj govorila — češki. Ne vem, sem li jaz imel posebno srečo, da sem na svojih potovanjih premnogokrat zadel ob zastopnike naših severnih bratov, ali pa Čehi razmerno več potujejo kot drugi narodi. Nekaj dni poprej sem v Kristjaniji stopil na električno železnico; za menoj je vstopilo kar osem Čehov. Ko sem se vozil iz Kristjanije v Stockholm, je sedel v železniškem vozu poleg mene Čeh, godec, ki si je poiskal kruha v Švediji. In v Upsali sem zopet našel dva Libušina sinova, višjega sodnega uradnika pa inženirja.

Nekaj časa poslušam svoja soseda, potem pa zakličem prek mize: „Má úcta, pánové!“ Prestrašeno me pogledata, jaz pa nadaljujem: „Páni jsou Češi, a já jsem Slovinec!“ Kar se eden izmed njiju oglasi — slovenski: „Vi ste Slovenec? Od Ljubljane?“

Tedaj sem se čudil pa jaz, toda ne dolgo; inženir mi je povedal, da se je že petkrat mudil v Ljubljani, da so mu ondotne razmere znane, da razume slovenščino, zna pa le malo slovenskih besedi. Seveda sem prisedel k njima, da smo se pomenili to in ono, in skupno smo si ogledovali upsalske znamenitosti. V srcu Švedije sem se s tovarišema razgovarjal — slovenski! Pač redkokdaj se je doslej po upsalskih ulicah razlegala slovenščina.

Najprej smo obiskali stolnico sv. Erika.

Že tedaj, ko so bili Švedi še pogani, je bila Upsala njih versko središče. Tukaj so sezidali najimenitnejši poganski tempelj in semkaj so zahajali kakor na božjo pot. Krščansko vero je Švedom prvi oznanoval sv. Ansgar (= Oskar), „apostol Skandinavije“, krog l. 830. Ljudstvo se je izpreobračalo zelo počasi. Šele ko je v Upsali vladal kralj Erik Sveti (1155—1160), je krščanstvo premagalo moč teme. Erika so Švedi vsled njegovih izrednih vrlin izvolili za kralja. Hudo pa mu je nasprotovala poganska stranka, ki je poklicala danskega kraljeviča Magnusa na pomoč. Ko je bil kralj Erik na Vnebohod l. 1160. pri službi božji in so mu naznanili, da se bližajo sovražniki, je pripomnil: „Prisostvoval bom sv. opravilu do konca; ostali del današnjega praznika pa bom obhajal že drugod.“ Po končanem opravilu se je prekrizal, zasedel konja in se na čelu svoje vojske podal v boj. Ko so ga sovražniki ugleдали, so srdito planili po njem ter ga ubili. Pokopali so ga v krščanski cerkvi, ki jo je bil Erik sam sezidal. Na njegovem grobu se je zgodilo mnogo čude-